1480/00 00 02 00/2017

Lausunto 11.5.2017

Lausunto Eduskunnan maa- metsätalousvaliokunnalle 11.5.2017

Viite	*Lausuntopyyntö liittyen asiaan: E 125/2016 (Metsätalouden osalta) vp Valtioneuvoston selvitys: Ison-Britannian eroprosessi EU:sta – Tilannekatsaus*
Lausunnon antaja	*Luonnonvarakeskus (Luke) / Erikoistutkijat Riitta Hänninen ja Jari Viitanen*

Yleistä

Iso-Britannian Euroopan unionista eroamisen (Brexit) vaikutuksia Suomen metsäteollisuustuotteiden vientiin ja metsäsektorille on toistaiseksi mahdotonta kattavasti ennakoida. Vaikutukset riippuvat EU:n kanssa neuvoteltavien eroamisen ehdoista erityisesti, jos ne muuttavat merkittävästi nykyisiä kauppasuhteita tai lisäävät kaupan esteitä esimerkiksi tullien muodossa.

Britannia on merkittävä metsätuotteiden kuluttaja ja tuoja, ja sen metsäteollisuustuotteiden tuonnista reilusti yli puolet tulee EU:n alueelta. Suomen metsäviennille kyseessä on merkittävä yksittäinen vientimaa, ja Suomi onkin Ruotsin ja Saksan jälkeen EU-maista kolmanneksi suurin tuoja Britanniaan.

Suomen metsäteollisuuden tuotannon suuren vientiriippuvuuden vuoksi vientimarkkinoilla tapahtuvat muutokset talouskasvussa, kysynnässä, valuuttakursseissa sekä kaupan esteissä vaikuttavat viennin kautta metsäteollisuustuotteiden tuotantoon ja välittyvät kotimaan tukki- ja kuitupuun kysyntöihin, hintoihin ja metsätalouteen. Brexitin mahdolliset suorat vaikutukset näkyisivät Suomen viennissä Britanniaan. Vuonna 2016 Britannian osuus Suomen metsäteollisuustuotteiden viennin kokonaisarvosta oli 8,3 % (0,914 mrd euroa).

Suomesta viedään Britanniaan monen tuoteryhmän tuotteita: painopapereita, sahatavaraa, kartonkia, sellua ja vaneria. Vuoden 2009 finanssikriisin jälkeen Suomen sahatavaran vienti Britanniaan on ollut vähitellen toipumassa ja kartongin vientiä on lisännyt sähköisen kaupan kasvu. Yleisen globaalin trendin mukaisesti painopapereiden vienti Britanniaan on vähentynyt sähköisen viestinnän syrjäyttäessä paperia.

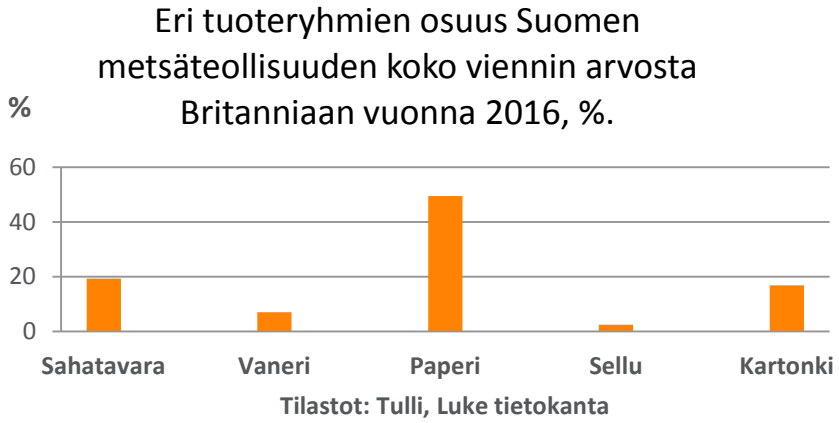

Suomen paperiviennin kokonaistuloista tuli 12 prosenttia viennistä Britanniaan vuonna 2016. Myös vanerin vientituloista Britannian osuus oli 12 prosenttia. Sahatavaran vientituloista vastaava osuus oli noin 10 ja kartongin vientituloista reilut 6 prosenttia. Sellun viennissä vastaava osuus oli vain noin prosentin verran.

Brexitin epäsuorat vaikutukset

Brexitin epäsuorat vaikutukset saattavat olla jopa suoria vaikutuksia suuremmat, sillä mahdollinen epävarmuuden lisääntyminen ja heijastuminen Suomen viennille tärkeän euroalueen talouskasvuun vaikuttaisi viiveellä myös metsäteollisuustuotteiden kysyntöihin. Rakentamisen, pakkaamisen ja mainonnan aktiviteettien hidastuminen vaikuttaisi Suomen vientiin, tuotantoon, kotimaan puumarkkinoille ja metsätalouteen.

Euroalueen talouskasvun heikkenemisellä on taipumus heikentää myös euroa muita valuuttoja kohtaan, mikä puolestaan edistäisi esimerkiksi sahatavaran ja sellun vientiä euroalueen ulkopuolelle. Paino- ja kirjoituspaperien Britanniaan suuntautuvan viennin korvaaminen olisi kuitenkin vaikeaa, sillä niiden kysyntä laskee useimmilla maailman markkina-alueilla. Myös mäntysahatavaran viennille korvaavia markkinoita on vaikea löytää nykyisessä kysyntätilanteessa. Toisaalta Brexit saattaa myös heikentää puntaa, jolloin suomalaiset metsäteollistuotteet tulisivat briteille entistä kalliimmiksi. Mikäli punta heikentyisi myös Suomen kilpailijoiden, kuten Ruotsin ja Venäjän, valuuttojen suhteen, kruunun, ruplan ja euron kurssien keskinäiset muutokset määräävät sen, mistä maasta tuotavat tuotteet kallistuvat briteille eniten punnan heikentyessä.

Johtopäätökset

Neuvottelut eroamisen ehdoista ja uusista kauppasopimuksista pitävät todennäköisesti epävarmuuden yllä koko tulevan neuvotteluprosessin ajan. Brexitin vaikutusten Suomen metsäviennille voidaan arvioida tulevan sekä suorien että epäsuorien vaikutusten kautta.

Suorat vaikutukset välittyvät Britannian lähivuosien talouskehityksen kautta. Brexitin myötä epävarmuuden lisääntyminen voi hidastaa talouden ja rakentamisen kasvua, mikä näkyisi metsäteollisuustuotteiden kysynnän heikentymisenä. Talouskasvu ja epävarmuus heijastuvat myös punnan ja euron väliseen valuuttakurssiin, mikä vaikuttaa Britannian tuontikysyntään ja viejämaiden hintakilpailukykyyn.

Epäsuorat vaikutukset tulevat euroalueen kautta ja liittyvät myös valuuttakurssien väliseen kehitykseen ja talouskasvuun. Neuvotteluista koituvan epävarmuuden välittyminen euroalueen talouteen supistaisi Suomen metsäteollisuustuotteiden kysyntää ja vaikeuttaisi vientiä euroalueelle. Euron mahdollinen heikentyminen taas lisäisi kilpailukykyä euroalueen ulkopuolelle.

Liite: ppt- kalvot
Iso-Britannian eroprosessi EU:sta – Tilannekatsaus (Riitta Hänninen ja Jari Viitanen)